Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Кафедра політичних наук і права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять та організації самостійної і індивідуальної роботи з навчальної дисципліни
ОК13 «Проблеми ідентичності в умовах глобалізації»

для здобувачів другого (магістерського)
освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові наук спеціальності
052 «Політологія»

Укладачі: доктор політичних наук,професор, професор кафедри політичних наук і права Наумкіна С. М.
кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Козловська Л.В.

Одеса – 2025

УДК : УДК 323.21

Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного
Університету імені К. Д. Ушинського (протокол № 16 від 29 травня 2025р.)

Рецензенти:

***Коч С. В.**, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.*

***Гедікова Н. П.,** доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»*

Наумкіна С. М., Козловська Л.В. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної і індивідуальної роботи з навчальної дисципліни ОК13«Проблеми ідентичності в умовах глобалізації» [для здобувачів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія»]. Одеса : УніверситетУшинського. 2025. 28 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної і індивідуальної роботи з навчальної дисципліни ОК13 «Проблеми ідентичності в умовах глобалізації» містять навчально-тематичний план практичних занять, завдання до практичних занять, питання для обговорювання, закріплення й перевірки знань здобувачів, питання та завдання для самостійного опрацювання певної частини курсу, творчо-аналітичні завдання, приблизну тематику індивідуальних навчально-дослідних завдань та методичні рекомендації щодо їх виконання, тестові завдання, питання до екзамену, а також систему оцінювання щодо форм поточного та підсумкового контролю з поясненнями, список рекомендованих джерел інформації.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ..... 4

РОЗДІЛ 1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи.....8

РОЗДІЛ 2. Зміст семінарських (практичних) занять та завдання для самостійної роботи здобувачів……11

РОЗДІЛ 3. Методичні рекомендації до виконання індивідуальних науково-дослідницьких завдань…….…… 20

РОЗДІЛ 4 Контрольні засоби перевірки результатів практичної та самостійної роботи …….…… 22

Система оцінювання ……. 23

Рекомендовані джерела інформації……..... 27

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна ОК13 «Проблеми ідентичності в умовах глобалізації» вивчається студентами-магістрами першого року навчання спеціальності 052 «Політологія». Навчальний курс розрахований на 120 години і вивчається в другому семестрі магістратури. Дисципліна є складовою частиною вивчення й освоєння теорії та історії політичної науки в рамках відповідної внутрішньої спеціалізації. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: лекційні заняття – 16 год.; семінарські заняття – 24 год., Індивідуальні завдання- 10 год., самостійні завдання – 70 год.

Навчальна дисципліна ОК13 «Проблеми ідентичності в умовах глобалізації» присвячена проблематиці теорії та практиці формування ідентичності. Відповідною поєднує теоретичні аспект та накопичений політичною практикою емпіричний матеріал. Представлений курс розроблено як крос-дисциплінарний, зокрема на стику політології (теорії та історії політичної науки), психології, політичної історії та культури. *У* змістовому модулі 1. «Теоретико-методологічні засади дослідження ідентичності» дисципліни заплановано ознайомлення студентів з призначенням та специфікою політичних аспектів ідентичності, їх трансформації обумовлених глобалізаційними процесами. Зроблено наголос на застосуванні теоретичних ідей у політичній практиці та зворотного зв'язку - від практики до теорії. Відтак студенти будуть ознайомлені зі сутністю, особливостями як теоретичних засад формування ідентичності так і роллю в політичній практиці. Своєю чергою, у змістовному модулі 2. «Політичні, соціокультурні та безпекові аспекти ідентичності в глобалізованому світі» дисципліни увагу буде приділено проблематиці теоретичних дискусій щодо підходів до питання ідентичності, ролі цінностей та історичного минулого та результатах реалізації теоретичних концептів у політичну, зокрема виборчу, практику діяльності різних країн з відмінними виборчими системами.. Розкривається практика реалізації певних ідей щодо ідентичності в історичній практиці, ще до появи відповідного теоретичного концепту. *Методологічно* дисципліна комбінує історичний, інституціональний, нормативно-ціннісний, біхевіоральний та соціологічний підходи. Саме завдяки доволі широкій методології забезпечується максимальну всебічність й охоплюваність поставлених навчальних завдань. *Емпірично* ж більшість запропонованих тем обговорюватимуться в ракурсі політичних практик різних країн в їх історичному співставленні і розвитку та загалом політичного процесу. В науковому контексті навчальна дисципліна постає механізмом диверсифікації і поглиблення (звуження) сфери наукового політологічного аналізу тощо.

Курс складається з одного *модуля,* хоча він і поділяється на «Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження ідентичності» та «Змістовний модуль 2. «Політичні, соціокультурні та безпекові аспекти ідентичності в глобалізованому світі ». У Змістовому модулі 1. «Теоретико-методологічні засади дослідження ідентичності » буде розглянуто сутність ідентичності у політології, і доцільність виокремлення такого нового напряму дослідження в політичній науці, як ідентичність в умовах глобалізації. Як наслідок, увагу буде сфокусовано на сутності, особливостях теоретичної складової та політичної практиці формування ідентичності в умовах глобалізації. В Змістовному модулі 2. «Політичні, соціокультурні та безпекові аспекти ідентичності в глобалізованому світі» буде розглянуто такі тематичні блоки, як: проблема ідентичності та підстави її політологічного дослідження, передумови формування концепту ідентичності, аксіологічний підхід до ідентичності, ідеї психології особистості і політичні аспекти ідентичності, постмодернізм та мультикультуралізм, методологічні основи дослідження ідентичності, фактори політичної ідентифікації.Також привернуто увагу до практики формування індивідуальної та колективної ідентичності під впливом глобалізації, вплив змін ідентичності на глобалізаційні процеси. Це обумовлює розкриття плюралістичної моделі суспільства як частини концептуальної моделі ідентичності в умовах глобалізованої цивілізації, онтологічних та аксіологічних вимірів ідентичності, проблеми інституту громадянства в умовах цивілізаційних викликів посилюваних глобалізацією, взаємозв'язок ідентичності, глобалізації і пошуком гуманістичного вирішення проблем, що постають перед сучасною цивілізацією.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Проблеми ідентичності в умовах глобалізації» є

- підготовка конкурентноздатних, національно-свідомих фахівців у галузі політичних наук із розумінням унікального політичного контексту України, здатних професійно досліджувати

політичну динаміку в Україні та європейських країнах.

- забезпечення формування знань, які дозволяють самостійно аналізувати проблеми ідентичності, що стають важливим інструментом війни за домінування в глобалізованому світі. Опанування студентами основними теоретичними інтерпретаціями проблеми ідентичності та ідентифікації практиками їх застосування в умовах інформаційного суспільств. Набуття студентами необхідної науково-методологічної підготовки, яка забезпечить їм самостійне бачення проблем ідентичності в умовах глобалізації, шляхів їх розв'язання, використовуючи навички творчого мислення та самовдосконалення свого професійного рівня; формування навичок прийняття політичних і особистих рішень. Опанування критичного аналізу логіки, мови та стилю інформації яка переважно перетворюється в інструмент впливати на зміну особистої ідентичності та політичної ідентифікації реціпієнта. Викладання дисципліни має науково-практичне спрямування для формування у студентів політичної та громадянської свідомості, культури критичного мислення. Навчальна дисципліна „ Проблеми ідентичності в умовах глобалізації " покликана забезпечення оволодіння студентами основними положеннями з проблема ідентичності в сучасному мінливому світі, що є актуальним з огляду на трансформаційні процеси. Трансформація ідентичності з однієї сторони є чинником до демократизації окремих регіонів, а з іншої можливістю для посилення авторитарних режимів. Виклики для ідентичністі є невід'ємною складовою загального процесу глобалізації, впливаючи на проблеми економічного розвитку, політичну і соціальну стабільність. Людина завжди прагне себе усвідоми (ідентифікувати) і боротьба за ідентичність є одним із основних інструментів встановлення домінування в сучасному світі.

Методологічний акцент – психологічна, соціальна, культурна складова ідентичності особистості та її взаємодія з політичною. Звернення до принципів взаємозбагачення, компліментарності, та конфліктності процесу набуття ідентичності в умовах глобалізації. Протистояння між уніфікацією та підтримкою ідентичності національно-культурного різноманіття.

Завдання курсу:

-визначити сутність/особливості й значення ідентичності у політології;
-окреслити сутність, особливості і параметри практики реалізації політичної ідентичності у політиці різних країн;
-схарактеризувати особливості й різновиди застосовуваних концептів ідентичності особистості та колективної ідентичності у політичній практиці;
-означити рамки й умови успішної реалізації концепту політичної ідентичності
-проінтерпретувати логіку як теоретичних концептів ідентичності так і практику їх реалізації та адаптації, у відповідності до прийнятих політичних рішень;
-прищепити знання про результати трансформації ідентичності в умовах глобалізації та її вплив на сфери політичної та культурної поведінки, вибори і голосування;
-виявити параметри взаємодії глобалізації з ідентичністю та етнічністю у політиці;
-означити рамки вивчення та аналізу практики творення ідентичності на політичну реальність, межі гнучкості та опірність традиційної системи політичних та культурних цінностей.

Передумови для вивчення дисципліни. для вивчення навчальної дисципліни «Політичний аналіз та консалтинг» (*або паралельно з вивченням навчальної дисципліни)* здобувачі мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Методологія і методи політологічних досліджень», «Громадянське суспільство та місцеві ініціативи», «Публічна влада та управління».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 01 - застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їхнього соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту;

ПРН 03 -вільно спілкуватись усною і письмовою українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології;

ПРН 06 - критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів;

ПРН 09 – здійснювати активну участь в громадських ініціативах, розуміти та ефективно реалізовувати свої права і обов'язки як члена громадянського суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні як фундаментальних засад громадянської освіти;
ПРН10. – популяризувати, поширювати достовірні, актуальні знання про Україну для набуття суб'єктності в міжнародному публічному (політико-правовому) полі;
ПРН 11 – професійно виконувати у практичній діяльності функції фахівця-політолога відповідно до особливостей політичних відносин між акторами та інститутами в Європі (на міжнародному, національному, регіональному рівнях) та впливу інтеграційних процесів на владні відносини, урядування, політичні інститути з урахуванням політичної природи Європейського Союзу та його політик у різних сферах і місцях в них;
ПРН 12. Аналізувати актуальні проблеми та прогнозувати перспективні і ризиковані шляхи європейської та євроатлантичної інтеграції України.
Очікувані результати навчання: У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

-етапи формування концепту ідентичності, теоретичні підходи до понять ідентифікація та ідентичність;
-теоретичні підходи до поняття і змісту глобалізації;
-психологічні основи теорії ідентичності;
-методологічні основи дослідження ідентичності;
-фактори політичної ідентифікації: соціальна стратифікація; політична культура і соціалізація; соціальні процеси і політичні інститути; роль символів уформуванні політичної ідентичності; -- особливості змін релігійної, культурної та етнічної ідентичності під впливом глобалізації.

Вміти:
-аналітично представити зміст найважливіших концепцій ідентичності та глобалізації;
-оцінити їх роль і значення в розвитку методологічних підходів до формування теоретичної моделі проблем ідентичності в умовах глобалізації;
-володіти категоріально-понятійним апаратом, який стосуються політологічної складової проблем ідентичності в умовах глобалізації;
-здійснювати аналіз ідентифікаційної стратегії українських політичних сил та громадянського суспільства;
-аналізувати культурну, групову та політичну ідентифікацію українських регіонів;
-визначити динаміку політичної ідентичності в умовах кризових процесів;
-визначити об'єкти політичної ідентичності в умовах глобалізації;
-проаналізувати зміним в політичній ідентичності в постіндустріальному суспільстві;
-здійснити критичний огляд гендерних аспектів проблем ідентичності в умовах глобалізації.
Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:
Інтегральна компетентність:
ІК1. Здатність розв'язувати складні завдання і проблемидослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризується невизначеністю умов і вимог,із застосуванням фахових досліджень та здійснення інновацій.
Крім того, в результаті успішного проходження курсу студент набуде *загальні компетентності*:

- ЗК02 - здатність проводити дослідження на відповідному рівні;
- ЗК03 - здатність розробляти проекти та управляти ними;
- ЗК04- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК07 - вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми;
- ЗК09 - здатність діяти, дотримуючись морально-етичних норм, цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність, дотримуватись принципів толерантності та гендерного балансу в

діяльності.
Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК 03 - критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, ґендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів;
- СК 04 - здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;
- СК 06 - Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
- СК 07 – спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експерно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному рівні;
- СК 09 – здатність до активної участі у громадських ініціативах з розумінням та ефективним практичним застосуванням принципів громадянського суспільства, його сталого розвитку, усвідомлювати цінності демократії, права та свободи людини і громадянина;
- СК 10 – здатність аналізувати особливості розвитку громадянського суспільства, ефективно взаємодіяти з неурядовими організаціями та групами інтересу, визначати основні потреби та проблеми у цій сфері для визначення перспектив розбудови громадянського суспільства через впровадження громадянської освіти;
- СК 11 – здатність комплексно аналізувати українсько-європейські владно-політичні відносини та розуміти особливості функціонування публічної політики, політичних інститутів та процесів в Україні та Європі.

Міждисциплінарні зв'язки: «Політичні системи європейських країн», «Громадянське суспільство та місцеві ініціативи», «Європейські студії: європейське суспільство, політики, євроінтеграція» та ін.

ОПАНОВУЮЧИ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛУНИ ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ:

– сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
– бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
– ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
– сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

Теми семінарських(практичних) занять

№ з/п	Тема заняття	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження ідентичності		
1	*Семінар* Основні концепти ідентичності в політичних науках та їхні виміри в індивідуальному, колективному і національному контекстах	2
2	*Семінар* Політична ідентичність у сучасному світі з урахуванням ключових теорій та методологічних підходів	2
3	*Семінар* Політична ідентичність у сучасному світі з урахуванням ключових теорій та методологічних підходів	2
4	*Семінар* Вплив глобалізаційних процесів на формування і трансформацію ідентичностей	2
5	*Семінар* Інформаційні війни як засіб маніпулювання ідентичністю та управління масовою свідомістю	
6	*Семінар*. Гібридні ідентичності, що виникають унаслідок постмодерну, активної міграції та формування транснаціональних спільнот	2
7	*Семінар*. Гібридні ідентичності, що виникають унаслідок постмодерну, активної міграції та формування транснаціональних спільнот	2
Змістовний модуль 2. Політичні, соціокультурні та безпекові аспекти ідентичності в глобалізованому світі		
8	*Семінар* Виклики для національних держав у глобалізованому світі, що впливають на ідентичність та її збереження	2
9	*Семінар* Політична культура і система цінностей як визначальні чинники у формуванні та зміні ідентичності суспільства	2
10	*Семінар* Європейська ідентичність, її політичні особливості та інституційні механізми розвитку	2
11	*Семінар* Політика пам’яті та історична ідентичність	2
12	*Семінар* Політичні конфлікти та ідентичність. Роль міжнародних організацій у подоланні ідентичнісних криз	2
	Усього:	24

Семінарське (практичне) заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі вищоїосвіти під керівництвом викладача закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

У процесі навчання здобувачі активно взаємодіють з викладачем та між собою, виконуючи пошукові та дослідницькі завдання. Практичні заняття дозволять розглядати теоретичні знання як інструмент формування компетентностей, необхідних для вирішення проблем політологічного і управлінського характеру, пов’язаних з політикою. На практичних заняттях здобувачі пояснюють поняття та терміни курсу ОК13«Проблеми ідентичності в умовах глобалізації» на основі отриманої інформації з різних джерел, аналізують, верифікують інформацію. Важливою складовою навчання здобувачів є виховання уміння аналізувати явища й процеси ідентичності, систематизувати та інтерпретувати знання, які несуть наукову і прикладну складову, розуміти основні тенденції проблем ідентичності в умовах глобалізації. Для формування логічного мислення та всебічного погляду на проблеми ідентичності в умовах глобалізації велике значення мають заняття, на яких будуть розглядатися системні теорії глобалізації, що дозволить розуміти методологічні підходи до дослідження проблем ідентичності в умовах глобалізації та

застосовувати їх у своєму аналізі світового політичного процесу.
Перед початком підготовки до семінарських занять рекомендовано ознайомитися з планом заняття, прочитати і коротко законспектувати основні ідеї, положення теми. Уміння працювати з першоджерелом, теоретичною науковою літературою, інформаційно-аналітичними матеріалами засобів масової інформації та новинами міжнародного характеру є необхідною умовою вивчення курсу «Проблеми ідентичності в умовах глобалізації». На семінарських заняттях здобувачі застосовують отримані знання для формування навички дослідницької діяльності. Перевірку засвоєння своїх знань здобувачі здійснюють за допомогою питань і завдань для самоконтролю, наведені під кожним планом заняття.
Перелік тем практичних занять визначається робочою програмою навчальною дисципліни.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти – це активні форми індивідуальної і колективної діяльності, спрямовані на закріплення пройденого матеріалу, формування навичок аналітичної роботи та вміння на практиці реалізовувати отримані знання.
Самостійна підготовка здійснюється у таких формах:
-опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій;
-опрацювання підручників та посібників;
-опрацювання наукової літератури та першоджерел;
-самостійне вивчення питань до практичних занять на основі навчальної, монографічної, довідкової літератури, документів, матеріалів,періодичних видань, інформаційних баз даних;
-підготовка письмових завдань з самостійної роботи відповідно до заданого плану до кожної з тем навчальної дисципліни;
-підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань;
-підготовка до екзамену.
Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи й виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних навчальних занять.
Консультативна допомога здобувачу надається у таких формах:
- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій (Понеділок, Четвер 14.30-15.30); листування за допомогою електронної пошти (svetlana.naumkina@gmail.com ; 7000494@gmail.com) (у форматі 24/7);
- відеозустрічі, аудіоспілкування або чат консультації, за домовленістю з ініціативи здобувача (-ів) вищої освіти, індивідуальні , групові – ZOOM, Teams 365 в робочі дні .
-

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

№ з/п	Назва теми	год	Форма контролю
	модуль 1		Інд., груп. співбесіда,
	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження ідентичності		
	Тема 1. Основні концепти ідентичності в політичних науках та їхні виміри в індивідуальному, колективному і національному контекстах	7	
	Тема 2. Політична ідентичність у сучасному світі з урахуванням ключових теорій та методологічних підходів	7	

	Тема 3. Вплив глобалізаційних процесів на формування і трансформацію ідентичностей	7	усне опитув., перевірка практ. завдань, екзамен
	Тема 4. Інформаційні війни як засіб маніпулювання ідентичністю та управління масовою свідомістю	7	
	Тема 5. Гібридні ідентичності, що виникають унаслідок постмодерну, активної міграції та формування транснаціональних спільнот	7	
	Всього за Змістовний модуль 1	35	
	Змістовний модуль 2. Політичні, соціокультурні та безпекові аспекти ідентичності в глобалізованому світі		Інд., груп. співбесіда, усне опитув., перевірка практ. завдань, екзамен
	Тема 6. Виклики для національних держав у глобалізованому світі, що впливають на ідентичність та її збереження	7	
	Тема 7. Політична культура і система цінностей як визначальні чинники у формуванні та зміні ідентичності суспільства	7	
	Тема 8. Європейська ідентичність, її політичні особливості та інституційні механізми розвитку	7	
	Тема 9. Політика пам’яті та історична ідентичність	7	
	Тема 10. Політичні конфлікти та ідентичність. Роль міжнародних організацій у подоланні ідентичнісних криз	7	
	Всього за Змістовний модуль 2.	35	
	Разом	70	

РОЗДІЛ 2.
ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Змістовий модуль І.
Теоретико-методологічні засади дослідження ідентичності

Семінарське(практичне) заняття № 1. Основні концепти ідентичності в політичних науках та їхні виміри в індивідуальному, колективному і національному контекстах (2 год.)

Питання до обговорення:

1.Ідентифікація та ідентичність. Проблема ідентичності в сучасному мінливому світі.
2. Концепції ідентичності Фройда, Е Фрома, Е. Гоффмана, Дж. Міда, Р. Мертона, Т. Парсонса, Т. Лукмана, П. Бергера Е. Еріксон про індивідуальну (психологічну) та соціальну ідентичність
3. Е. Еріксон про індивідуальну (психологічну) та соціальну ідентичність.
4.Поняття політичної ідентифікації. Ідентичність як відношення свій-чужий.

Питання до роздумів та трактування основних понять:

1.Як Ви розумієте поняття «ідентичність»
2. Що криє в собі ідентифікація
3.Чим різняться соціалізація та політична ідентичність

Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання

1.Розкрийте суть понять:ідеологія, ситуативна ідентичність, нестабільність, референтна група, соціоекономічна, родова, релігійна, місцева або територіальну, етнічна та національна ідентичності,
2.Поясніть значення концепцій: символічний інтеракціонізм, теорії соціального конструювання та постструктуралізму, теорії масової мобілізації, теорії соціокультурної традиції, постмодернізм.

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми та практичні завдання

Завдання 1. Розкрийте підходи до визначення поняття «ідентичність » у різних науках. Наведіть приклади визначення «ідентичність» в різних науках. Проаналізуйте їх. Результати доповісти на практичному занятті.

Завдання 2. Напишіть історію викладання курсу «Проблеми ідентичності в умовах глобалізації» , починаючи з 1991 р. до сьогодні. Зазначте університети, кафедри, де викладався .

Завдання 3. Детально проаналізуйте та зробіть порівняння критеріїв визначення «ідентичність».

Література:

1.Арон Р. Мир і війна між націями. К. : МП «Юніверс», 2020. – 686 с.
2.Бігун, О. Ідентичність: текстуальні виміри: кол. монографія. І-Франківськ,2021 - 323с.
3.Васютинський, В.О.Оцінка історичних провин українців носіями локальної і національної ідентичностей. Український психологічний журнал, 2021.2(16), с.9–20.
4.Гнатюк В. Субнаціональні політичні режими в Україні на прикладі Закарпатської, Львівської і Чернівецької областей у 2015 р.: експертне (суб'єктивне) вимірювання. Ужгородський національний університет. Регіональні студії, 2020. 20(1), с.7-11.
5.Журавльова, Л.П., & Шмиглюк, О.Г. Етнічна ідентичність та особистісне зростання. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія /наук. ред. проф. Л. П. Журавльової. Житомир,2020, с. 7-33
6.Макарова, О.П. Формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти. Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія,2020. 3/31 (70), с.153– 158.

7.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, с.48– 56.

Семінарське(практичне) заняття № 2. Політична ідентичність у сучасному світі з урахуванням ключових теорій та методологічних підходів (2 год.)

Питання до обговорення:

1.Символічний інтеракціонізм. Теорії соціального конструювання та постструктуралізму. Теорії масової мобілізації. Теорії соціокультурної традиції.

Електоральні переваги виборців та ідентичність. Характер ідентифікації в посткомуністичному просторі. Політичні партії як об'єкти вираження ідентифікації. Кризова і негативна політична ідентичність характеристики (статусні - освіту, рід діяльності, місце проживання, коло спілкування і т. д.).

2.Ідеологічні диспозиції. Партійна ідентифікація. Оцінка діяльності політичних та громадських лідерів. Почуття й афекти, викликані цивілізаційними викликами.

Питання до роздумів та трактування основних понять:

1.Що спільне та відмінне в поняттях культура та цивілізація

2. Порівняти поняття ідентичність та інтеракція

3. Які можуть бути загрози ідентичності

Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання

1.Як трактуються множинні ідентичності особистості в сучасній науці.

2.Розкрити основні положення теорії постструктуралізму.

3.Дати теоретичне визначення соціального середовища.

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми та практичні завдання

Завдання 1. Опишіть поняття інтериоризації .

Завдання 2. Дайте визначення емпатії в різних теоріях загальних методів дослідження.

Завдання 3. Опишіть тотальність в ракурсі ідентичності.

Література:

1.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.

2.Петровська, І.Р. Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Львів. 2020. с. 137-138

3.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.

4.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб’єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.

5.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354 с.

6.Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім “Всесвіт”, 2020. – 480 с.

7.Траверсе, Т.М. Політичне мислення як механізм функціонування політичної ідентичності. Вісник Національного університету оборони України, 2020. 3(56), 120–126

8.Хазратова, Н.В., & Петровська, І.Р. Аналіз підходів до вивчення громадянської ідентичності особистості. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки, 2021.2(21), 53–61.

Семінарське(практичне) заняття № 3. Політична ідентичність у сучасному світі з урахуванням ключових теорій та методологічних підходів. (2 год.)

Питання до обговорення:
1.Політична культура, електоральна поведінка, неконвенціональна поведінка.
2.Партійна ідентифікація в демократичному суспільстві. Детермінанти електорального поведінки людей.
3.Фіксовані особисті (демографічні) характеристики. Набуті особисті характеристики (статусні - освіту, рід діяльності, місце проживання, коло спілкування і т. д.).
4.Ідеологічні диспозиції. Партійна ідентифікація. Оцінка діяльності політичних та громадських лідерів.
Питання до роздумів та трактування основних понять:
1. Пояснити механізм процесу політичної соціалізації.
2.Охарактеризувати поняття: виборець, ідентифікація виборців та поведінковий (біхевіористичний) підхід до віборців
3.Охарактеризувати ідентифікацію та солідарность як ієрархію цінностей
Завдання для самостійної роботи
І. Питання для самостійного опрацювання
1.Дати визначення теорії мобільності.
2.Порівняти соціальну мобілізацію та політичну мобілізацію.
3.Чим відрізняються постіндустріальне суспільство від інформаційного суспільства.
ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми - практичні завдання
Завдання 1. Розкрити зв'язок партійної ідентифікації з психологічною. Поясніть відмінність між ними.
Завдання 2. Робота в малих групах. Поясніть існування зв'язку між почуттями й афектами, зумовленими цивілізаційними викликами

Література:
1.Гнатюк В. Субнаціональні політичні режими в Україні на прикладі Закарпатської, Львівської і Чернівецької областей у 2015 р.: експертне (суб'єктивне) вимірювання. Ужгородський національний університет. Регіональні студії, 2020. 20(1), с.7-11.
2.Журавльова, Л.П., & Шмиглюк, О.Г. Етнічна ідентичність та особистісне зростання. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія /наук. ред. проф. Л. П. Журавльової. Житомир,2020, с. 7-33
3.Макарова, О.П. Формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти. Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія,2020. 3/31 (70), с.153– 158.
4.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.
5.Петровська, І.Р. Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Львів. 2020. с. 137-138
6.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.
7.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.

Семінарське(практичне) заняття № 4. Вплив глобалізаційних процесів на формування і трансформацію ідентичностей. (2 год.)
Питання до обговорення:
1.Фактори ідентичності (ідентифікації) в умовах глобалізації
2.Фіксовані особисті (демографічні) характеристики
3.Набуті особисті характеристики (статусні - освіту, рід діяльності, місце проживання, коло спілкування і т. д.)

Питання до роздумів та трактування основних понять:

1. Дати визначення понять ідентифікація та ідентичність.
2. Що спільного і відмінного в поняттях солідарність та ідеологія.
3.Чим різняться ситуативна ідентичність, ідентичність і інтеракція.

Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання

1.Дати визначення інтеріоризації в різних теоріях загальних методів дослідження.
2. Визначити основні положення теорії постструктуралізму.
3. Чим різняться класова свідомість та суспільне буття?

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

1. Підготуйте есе за темою: «Почуття й афекти, викликані цивілізаційними викликами».
2.Поясніть фактори стійкості /плинності формування і трансформації ідентичностей

Література:

1.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.
2.Петровська, І.Р. Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Львів. 2020. с. 137-138
3.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.
4.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.
5.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354 с.
6.Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім "Всесвіт", 2020. – 480 с.
7.Траверсе, Т.М. Політичне мислення як механізм функціонування політичної ідентичності. Вісник Національного університету оборони України, 2020. 3(56), 120–126
8.Хазратова, Н.В., & Петровська, І.Р. Аналіз підходів до вивчення громадянської ідентичності особистості. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки, 2021.2(21), 53–61.

Семінарське(практичне) заняття № 5. Інформаційні війни як засіб маніпулювання ідентичністю та управління масовою свідомістю (2 год.)

Питання до обговорення:

1. Інформаційна війна як стратегія розвитку людства за Е. Тоффлером
2. Особливості і труднощі соціалізації в період інформаційних війн.
3.Стан невизначеності в період інформаційних війн.
4. Відчужений клас, прекаріат в період інформаційних війн.

Питання до роздумів та трактування основних понять:

1.Чим різняться поняття політичні ідеї та політичні стереотипи.
2. Встановити взаємозалежність установок і цінностей.
3. Різні трактування теорій соціалізації та ресоціалізації.

Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання

1.Чим взаємоповязані криза ідентичності та негативна ідентичність.
2. Що криє в собі соціальна міфологія?
3. Визначити основні положення теорії меритократії.

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми. Практичні завдання

1. Поясніть значення терміну цілісність в різних теоріях загальних методів дослідження в період інформаційних війн.
2. Напишіть есе від імені представників різних теоретичних підходів, які розглядають різнобічні трактування образу ворога в період інформаційних війн.

Література:

1.Арон Р. Мир і війна між націями. К. : МП «Юніверс», 2020. – 686 с.
2.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.
3.Петровська, І.Р. Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Львів. 2020. с. 137-138
4.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.
5.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.
6.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354 с.
7.Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім "Всесвіт", 2020. – 480 с.

Семінарське(практичне) заняття № 6. Гібридні ідентичності, що виникають унаслідок постмодерну, активної міграції та формування транснаціональних спільнот (2 год.)

Питання до обговорення:

1. Політична ідентичність в постіндустріальному суспільстві
2.Д. Белл. Прийдешнє постіндустріальне суспільство.Поняття "інформаційне суспільство" (Й. Масуда, Японія). "Технотронне суспільство" (З. Бжезинський, США), "наукове суспільство" (М. Понятовський, Франція)
3."Суперіндустріальна цивілізація" і "третя хвиля" (А. Тоффлер, Нейсбі).

Питання до роздумів та трактування основних понять:

1. Як співвідноситься терпимість з принципом толерантності та плюралізму
2. Багатокультурність в ракурсі діалогу та ідеології.
3.Визначити вплив інституціоналізації культурних груп на світову економіку.

Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання

1. Як впливають на стабільність народонаселення країн народжуваність та міграція.
2. Як співвідносяться поняття більшість, меншість та поліархія.
3. Дайте визначення понять: конфлікт, критика, власність, ценз, вибори.
4.Демократія, критерії та принципи демократії в різних теоріях загальних методів дослідження.

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми. Практичні завдання.

Завдання 1.

1.Підготуйте ессе на тему: «Особливості соціалізації в постіндустріальному суспільстві».
2. Проаналізуйте основні етапи становлення постіндустріального суспільства.
3. Проаналізуйте зв'язок технологічних змін із змінами ідентичності.

Література:

1.Журавльова, Л.П., & Шмиглюк, О.Г. Етнічна ідентичність та особистісне зростання. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія /наук. ред. проф. Л. П. Журавльової. Житомир,2020, с. 7-33
2.Макарова, О.П. Формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти. Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія,2020. 3/31 (70), с.153– 158.
3.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.
4.Петровська, І.Р. Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Львів. 2020. с. 137-138
5.Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім "Всесвіт", 2020. – 480 с.

6.Траверсе, Т.М. Політичне мислення як механізм функціонування політичної ідентичності. Вісник Національного університету оборони України, 2020. 3(56), 120–126
7.Хазратова, Н.В., & Петровська, І.Р. Аналіз підходів до вивчення громадянської ідентичності особистості. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки, 2021.2(21), 53–61.

Семінарське(практичне) заняття № 7. Гібридні ідентичності, що виникають унаслідок постмодерну, активної міграції та формування транснаціональних спільнот . (2 год.)

Питання до обговорення:
1.Модернізаційна стратегія як інструмент формування ідентичності.
2.Політика ідентичність та механізми формування політичної нації.
Питання до роздумів та трактування основних понять:
1.Як взаємозалежать цінності та суверенітет,
2.Розкрити суть принципу перехідності
Завдання для самостійної роботи
І. Питання для самостійного опрацювання
1.Розкрити суть принципу гуманізму.
2.Як трактується громадянська (західна) модель національної ідентичності в різних теоретичних підходах?
ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми, практичні завдання
Завдання 1 Підготуйте доповідь «Модернізація соціальних відносин». Аргументуйте принципи модернізації соціальних відносин та доповніть прикладами.
Завдання 2. Проаналізуйте поняття розколу в ідентичності поколінь.

Література:
1.Васютинський, В.О.Оцінка історичних провин українців носіями локальної і національної ідентичностей. Український психологічний журнал, 2021.2(16), с.9–20.
2.Гнатюк В. Субнаціональні політичні режими в Україні на прикладі Закарпатської, Львівської і Чернівецької областей у 2015 р.: експертне (суб'єктивне) вимірювання. Ужгородський національний університет. Регіональні студії, 2020. 20(1), с.7-11.
3.Макарова, О.П. Формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти. Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія,2020. 3/31 (70), с.153– 158.
4.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.
7.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.
8.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354 с.
9.Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім "Всесвіт", 2020. – 480 с.
10.Траверсе, Т.М. Політичне мислення як механізм функціонування політичної ідентичності. Вісник Національного університету оборони України, 2020. 3(56), 120–126

Семінарське(практичне) заняття № 8. Виклики для національних держав у глобалізованому світі, що впливають на ідентичність та її збереження (2 год.)

Питання до обговорення:
1.Соціально-економічні чинники, етнічна, культурна специфіка як компоненти, які визначають особливості регіональної ідентичності.
2.Проблема розколу в ідентичності поколінь.
3.Вплив регіонального чинника на специфіку ідентичності українських громадян.
Питання до роздумів та трактування основних понять:
1.В чому суть принципу забезпечення прав меншості.
2.Розкрити основні положення принципу забезпечення прав і свобод людини.
Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання

1.Розкрити основні положення етнічної (східної) моделі національної ідентичності
2.Визначити місце регіон і мови в формуванні ідентичності.

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми, практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте доповідь «Особливості регіональної ідентичності». Аргументуйте особливості регіональної ідентичності та доповніть прикладами.

Завдання 2. Проаналізуйте специфіку ідентичності українців в європейській інтеграції та розкрийте її значення для розвитку європейських держав.

Література:

1.Бігун, О. Ідентичність: текстуальні виміри: кол. монографія. І-Франківськ,2021 - 323с.
2.Васютинський, В.О.Оцінка історичних провин українців носіями локальної і національної ідентичностей. Український психологічний журнал, 2021.2(16), с.9–20.
3.Гнатюк В. Субнаціональні політичні режими в Україні на прикладі Закарпатської, Львівської і Чернівецької областей у 2015 р.: експертне (суб'єктивне) вимірювання. Ужгородський національний університет. Регіональні студії, 2020. 20(1), с.7-11.
4.Журавльова, Л.П., & Шмиглюк, О.Г. Етнічна ідентичність та особистісне зростання. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія /наук. ред. проф. Л. П. Журавльової. Житомир,2020, с. 7-33
5.Макарова, О.П. Формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти. Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія,2020. 3/31 (70), с.153– 158.
6.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.
7.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354с.

Семінарське(практичне) заняття № 9. Динаміка ідентичності в умовах кризових процесів. (2 год.)

Питання до обговорення:

1.Технологічні зміни як чинник зміни ідентичності.
2.Економічні зсуви та ідентичність.
3.Криза традиційних морально-етичних та культурних норм і практика творення ідентичності.

Питання до роздумів та трактування основних понять:

1. В чому протиріччя громадянства та апатридів.
2. Поясніть та обгрунтуйте послідовність:біженці, мігранти, комунікація.

Завдання для самостійної роботи

І. **Питання для самостійного опрацювання**

1.Обгрунтуйте основні положення цивілізаційних напруг.
2.Як вільний час та особистий простір визначають ідентичність.

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1. Навести сценарії та приклади практики творення ідентичності.
Які із зазначених сценаріїв більш реалістичні та ефективні?
Результати представити на занятті.

Завдання 2. Які фактори впливають на технологічні зміни ідентичності Поміркуйте над цим питаннями. Результати представити на занятті.

Завдання 3. Вивчивши наукову літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, визначіть та охарактеризуйте феномен ідентичності.

Література:

1.Журавльова, Л.П., & Шмиглюк, О.Г. Етнічна ідентичність та особистісне зростання. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія /наук. ред. проф. Л. П. Журавльової. Житомир,2020, с. 7-33
2.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.

3.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.
4.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354 с.
5.Траверсе, Т.М. Політичне мислення як механізм функціонування політичної ідентичності. Вісник Національного університету оборони України, 2020. 3(56), 120–126
6.Хазратова, Н.В., & Петровська, І.Р. Аналіз підходів до вивчення громадянської ідентичності особистості. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки, 2021.2(21), 53–61.

Семінарське(практичне) заняття № 10. Європейська ідентичність, її політичні особливості та інституційні механізми розвитку (2 год.)

Питання до обговорення:
1. Нації як екстериторіальні об'єднання в європейській ідентичності
2.Роль зовнішніх чиників в становленні культурного плюралізму.

Питання до роздумів та трактування основних понять:
1.Пояснити особливості європейської ідентичності
2. Які існують механізми розвитку

Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання
1. Визначити політичні особливості механізмів розвитку
2. Визначити інституційні механізми розвитку

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми .Практичні завдання

Завдання 1 . Прокоментуйте сценарії розвитку політичної та культурно- національної ідентичності в сучасній Україні: «Живемо, як раніше»; «Нічого, окрім спільного ринку»; «Хто прагне більшого, робить більше»; «Робимо менше, але з більшою ефективністю»; «Робимо разом, набагато більше». Які з зазначених сценаріїв більш реалістичні та ефективні?
Результати представити на занятті.

Завдання 2. Які фактори впливають на розвиток політичної та культурно- національної ідентичності в сучасній Україні? Чи необхідно відмовлятися від національної ідентичності? Що означає «бути європейцем»? Поміркуйте над цими питаннями. Результати рефлексії представити на занятті.

Література:
1.Васютинський, В.О.Оцінка історичних провин українців носіями локальної і національної ідентичностей. Український психологічний журнал, 2021.2(16), с.9–20.
2.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.
3.Петровська, І.Р. Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Львів. 2020. с. 137-138
4.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.
5.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.
6.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354 с.
7.Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім "Всесвіт", 2020. – 480 с.
8.Траверсе, Т.М. Політичне мислення як механізм функціонування політичної ідентичності. Вісник Національного університету оборони України, 2020. 3(56), 120–126

Семінарське(практичне) заняття № 11. Політика пам'яті та історична ідентичність (2 год)
Питання до обговорення:

1.Політика пам'яті, історична ідентичність та культурно-національна ідентичність в сучасній

Україні

2.Співвідношення між етнокультурною та національною ідентифікацією свідомості українського суспільства і системою соціальних ідентичностей, спрямованими на питання економічного порядку

Питання до роздумів та трактування основних понять:

1.Дати визначення понять історична ідентичність та культурно-національна ідентичність .
2. Що спільного і відмінного в поняттях етнокультурної та національної ідентифікації.
3.Чим різняться національна ідентифікація свідомості українського суспільства і система соціальних ідентичностей.

Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання

1.Дати визначення культурно-національної ідентичності в різних теоріях загальних методів дослідження.
2. Визначити основні положення системи соціальних ідентичностей .

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми. Практичні завдання

1.Намалювати усний портрет українця з етнокультурною та національною ідентифікацією**.**
2. Проаналізуйте специфіку українців в розрізі культурно-національної ідентичності.

Література:

1.Макарова, О.П. Формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти. Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія,2020. 3/31 (70), с.153– 158.
2.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.
3.Петровська, І.Р. Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Львів. 2020. с. 137-138
4.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.
5.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.
6.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354 с.
7.Траверсе, Т.М. Політичне мислення як механізм функціонування політичної ідентичності. Вісник Національного університету оборони України, 2020. 3(56), 120–126
8.Хазратова, Н.В., & Петровська, І.Р. Аналіз підходів до вивчення громадянської ідентичності особистості. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки, 2021.2(21), 53–61.

Семінарське(практичне) заняття № 12. Політичні конфлікти та ідентичність. Роль міжнародних організацій у подоланні ідентичнісних криз.(2 год.)

Питання до обговорення:

1. Політичні конфлікти та ідентичність
2. Технологічні зміни як чинники зміни ідентичності**.**

Питання до роздумів та трактування основних понять:

1. Дати визначення понять політичні конфлікти і кризи.
2. Що спільного і відмінного в політичних і ідентичнісних кризах.

Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання

1.Дати визначення ідентичнісних криз в різних теоріях загальних методів дослідження.

2. Визначити роль міжнародних організацій у подоланні ідентичнісних криз.

ІІ. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1.Чим різняться економічні зсуви та ідентичність?

Завдання 2. Обгрунтуйте кризу традиційних морально-етичних та культурних норм і практика творення ідентичності

Література:

1.Журавльова, Л.П., & Шмиглюк, О.Г. Етнічна ідентичність та особистісне зростання. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія /наук. ред. проф. Л. П. Журавльової. Житомир,2020, с. 7-33

2.Макарова, О.П. Формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти. Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія,2020. 3/31 (70), с.153– 158.

3.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.

4.Петровська, І.Р. Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Львів. 2020. с. 137-138

5.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.

6.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб’єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.

7.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354 с.

РОЗДІЛ 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ

Навчальним планом передбачено виконання кожним студентом індивідуального науково-дослідного завдання.Творча (евристична), наближена до наукового осмислення і узагальнення робота можлива лише як результат організації самостійного навчання з обов'язковою присутністю в ній цілепокладання та його досягнення за допомогою ефективних технологічних схем самоосвіти. Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Практична реалізація такого принципу навчання пов'язана із використанням в навчальному процесі індивідуальних науково-дослідних завдань.

Індивідуальне наукове-дослідне завдання є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і є необхідною умовою формування підсумкової оцінки з дисципліни.

Одним із найважливіших завдань вузівської підготовки є широке залучення студентів до наукових досліджень. Знання і уміння, необхідні для вироблення навиків науково-дослідної роботи майбутні спеціалісти отримують впродовж всього періоду навчання.

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання сприяє поглибленню і закріпленню теоретичних знань, отриманих студентами при прослуховуванні лекційного курсу та самостійному вивченню дисципліни, виробленню навичок аналізу соціально-політичних явищ та процесів.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни «Регіональні студії» та розвиток навичок самостійної роботи.

Для науково-дослідної роботи характерна певна послідовність протягом всього процесу дослідження, що дозволяє планувати та поетапно контролювати її результати. Зміст і послідовність виконання науково- дослідного завдання носять індивідуальний характер і контролюються викладачем, але в цілому рекомендується розподілити і проводити роботу у певній послідовності.

Зміст ІНДЗ. ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює одну тему (декілька тем) або зміст навчального курсу в цілому.

Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. Завдання можуть мати комплексний характер і тоді до їх виконання можуть залучатися кілька студентів.

Завдання для ІНДЗ повинні мати пошуковий, дослідницький характер, що стимулює студентів до наукової й творчої праці.

Навчальним планом дисципліни «Регіональні студії» передбачено ІНДЗ у формі доповідь-презентації.

Структура індивідуального навчально-дослідного завдання наступна:

Вступ.

Теоретична частина. Аналітична частина.

Дослідна (проектна) частина. Висновки.

Перелік використаної літератури, статичної звітності.

Додатки.

ІНДЗ оцінюється за такими критеріями:

-· самостійність виконання;

-· логічність і послідовність викладення матеріалу;

-· повнота розкриття теми (проблемної ситуації або практичного завдання);

-· обґрунтованість висновків;

-· використання статистичної інформації та довідкової літератури;

-· можлива наявність конкретних пропозицій;

-· якість оформлення.

Оцінювання індивідуальних завдань проводять за 10 бальною шкалою

Результати виконання ІНДЗ можуть бути викладені на практичному заняті з відповідної теми, або представлені викладачу для перевірки.

ПРИБЛИЗНА ТЕМАТИКА Індивідуальних навчально-дослідних завдань (за вибором)

№ з/п	Тема (за вибором)	**Денна**
1	Формування концепту ідентичності. Психологічна основа теорії ідентичності.	
2	Методологічні основи дослідження ідентичності. Ідентичність в політичних дослідженнях.	
3	Функції політичної ідентичності. Фактори ідентичності (ідентифікації) в умовах глобалізації.	
4	Національна та релігійна ідентичність. Культурна ідентичність в умовах інформаційного суспільства. Партійна ідентифікація та електоральна поведінка (західний досвід).	
5	Стійкість і динаміка партійної ідентичності. Суб’єкти і об’єкти політичної ідентифікації в умовах глобалізації	
6	Гендерні аспекти політичної ідентифікації. Політична ідентичність в постіндустріальному суспільстві	
7	Ідентифікаційна стратегія українських політичних сил та громадянського	

	суспільства.	
8	Політична ідентифікація українських регіон	
9	Динаміка ідентичності в умовах кризових процесів.	
10	Політична та культурно- національна ідентичність в сучасній Україні	
	Усього:	10

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

РОЗДІЛ 4
КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Питання до екзамену

1. Формування концепту ідентичності.
2.Ідентифікація та ідентичність
3.Психологічна основа теорії ідентичності
4.Символічний інтеракціонізм
5.Теорії соціального конструювання та постструктуралізму
6.Теорії масової мобілізації і постмодерну
7.Теорії соціокультурної традиції
8.Ідентичність в політичних дослідженнях
9.Кризова і негативна політична ідентичність
10.Функції політичної ідентичності
11.Індикатори оцінки політичної ідентичності
12.Соціальна стратифікація
13.Політична культура і соціалізація
14.Соціальні процеси і політичні інститути
15.Роль символів у формуванні політичної ідентичності
16.Національна та релігійна ідентичність
17.Культурна ідентичність в умовах інформаційного суспільства
18.Партійна ідентифікація при двопартійний політичній системі та особливості ідентифікації у багатопартійних системах
19.Формування партійної ідентичності
20.Стійкість і динаміка партійної ідентичності
21.Об’єкти політичної ідентифікації в умовах глобалізації
22.Політична ідентичність в постіндустріальному суспільстві

23.Гендерні аспекти політичної ідентифікації
24.Ідентифікаційна стратегія українських політичних сил та громадянського суспільства
25.Політична ідентифікація українських регіонів
26.Динаміка політичної ідентичності в умовах кризових процесів
27.Національна та релігійна ідентичність в умовах глобалізації
28.Політична нація – базові чинники формування
29.Критика М. Оукшотом пришвидшеної демократизації
30.Консервативна складова політичної концепції О. Панаріна
31.Новітній американський консерватизм (Френк С. Меєр)
32.Спроба поєднати ідеї консерватизму із духом реформування (Ірвін Крістол)
33.Політичний консерватизм Джорджа Сантаяни
34.Проблеми іденитичності у поглядах Фрідріх А. Гаєка
35.Теорія «освіченого консерватизму Г.-К. Кальтенбруннера
36.Ідеї Т. Карлайля про роль особистості в історії
37.Дайте характеристику теорії нації Й. Гердера
38.Погляди Е. Берка про роль іденичності в умовах політичних потрясінь
39. Американська революція як інструмент формування ідентичності американського суспільства
40.Роль Т. Шевченка у формуванні ідентичності української нації

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	**0 балів**	Здобувач не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач виконує більшість завдань практичних занять і домашньої/самостійної роботи; в цілому відповідає на поставлені запитання, але не в змозі переконливо аргументувати свої відповіді, помиляється у використанні понятійного апарату, показує недостатні знання літературних джерел.
	2 бали	Знання здобувача є повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи.
	3 бали	Здобувач виконує всі завдання практичних занять і домашньої/самостійної роботи; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на питання під час усного і письмового опитування; бере активну участь у обговоренні питань, користується додатковою науковою літературою; самостійно опрацьовує першоджерела, щоб виконати додаткові завдання; вміє сформувати своє ставлення до певної проблеми, теми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми

		розв’язання суперечностей; активно, дуже добре працює в парі/групі/команді; здатний публічно представити матеріал.
Самостійна робота	**0 балів**	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач володіє знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, але допускає помилки; з похибками виконує та аналізує практичні завдання.
	2 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацію у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (доповідь-презентація)	**0-1бал**	Завдання не виконано. Не зараховуються роботи, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
	2-3бали	Доповідь-презентація не дуже якісна, не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, зміст матеріалу представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу, її оформлення не відповідає вимогам. Презентація виконана самостійно, проте автор(ка) не може презентувати матеріал в аудиторії, не може відповісти на питання від аудиторії.
	4-6 балів	Доповідь-презентація задовільна, загалом відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал частково розкритий, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, частина значимої інформації відсутня. Презентація виконана самостійно але інформація на слайдах надана без покликань. Матеріал фрагментований. Автор(ка) не впевнено презентує матеріал в аудиторії, губиться у відповідях на питання від аудиторії.
	7-8 балів	Доповідь-презентація якісна із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно автор(ка)пояснює матеріал впевнено виправляється, змістовний матеріал розкритий, у висновку сформульовані самостійні висновки, які містять незначні огріхи, тема розкрита загалом, робота відповідає обсягу, інформація на слайдах подана з покликанням на джерела, гідно оформлені і актуальна. Презентація виконана самостійно, автор(ка) може презентувати матеріал в аудиторії але не впевнено відповідає на питання від аудиторії.
	9-10 балів	Доповідь-презентація якісна, актуальність теми повністю розкрита із зазначенням невирішених раніше аспектів, правильно визначені об’єкт і предмет власного дослідження,

		метод відповідає тематиці та поставленій задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, автор(ка)без перешкод презентує матеріал, зміст презентації представлений з позицій сучасного розвитку науки, без перевантаження слайдів текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні грунтовні висновки, які підкріплені фактичними доказами, робота відповідає обсягу, інформація на слайдах подана переважно схематично із використанням самостійно розроблених малюнків, графіків, містить покликання на джерела, гідно оформлені і актуальні. Презентація виконана самостійно із елементами новизни та оригінальності, оформлення відповідає вимогам, автор(ка) вільно презентує матеріал в аудиторії але впевнено відповідає на питання від аудиторії, але подекуди може припускатися незначних помилок
Письмова робота	**0 – 2 бали**	Здобувач не менше ніж на 30% контрольних завдань надав правильну відповідь
	3-4 бали	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь
	5-6 балів	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав правильну відповідь
	7 – 8 балів	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь
	10 балів	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Регіональні студії» за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі усного екзамену, відводиться 20 балів. Здобувач вищої освіти може складати екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше як 40. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не аналюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері політичної науки. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обгрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері політичної науки, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 С)	Здобувач на доброму рівні володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо діяльності політичних еліт та стилів політичного лідерства. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, підтримки з боку однокурсників.
Задовільно (60-63 Е)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання щодо діяльності політичних еліт та лідерів несистемні, фрагментарні. Виконання практичних завдань, формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за підтримки з боку викладача зі значними труднощами; демонструє нестійкі навички міжособистісної взаємодії.
Незадовільно (35-39 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач допускається до повторного складання екзамену.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	0-10	0–20	0–100
Тема 1	0–5	0–70			
Тема 2	0–10				
Тема 3	0–10				
Тема 4	0–5				
Тема 5	0–10				
Тема 6	0–5				
Тема 7	0–10				
Тема 8	0–5				
Тема 9	0–5				
Тема 10	0–5				

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1.Арон Р. Мир і війна між націями. К. : МП «Юніверс», 2020. – 686 с.

2.Бігун, О. Ідентичність: текстуальні виміри: кол. монографія. І-Франківськ,2021 - 323с.

3.Васютинський, В.О.Оцінка історичних провин українців носіями локальної і національної ідентичностей. Український психологічний журнал, 2021.2(16), с.9–20.

4.Гнатюк В. Субнаціональні політичні режими в Україні на прикладі Закарпатської, Львівської і Чернівецької областей у 2015 р.: експертне (суб'єктивне) вимірювання. Ужгородський національний університет. Регіональні студії, 2020. 20(1), с.7-11.

5.Журавльова, Л.П., & Шмиглюк, О.Г. Етнічна ідентичність та особистісне зростання. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія /наук. ред. проф. Л. П. Журавльової. Житомир,2020, с. 7-33

6.Макарова, О.П. Формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти. Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія,2020. 3/31 (70), с.153– 158.

7.Малхазов, О.Р. Модель прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві. Журнал сучасної психології, 2022. 4, 48– 56.

8.Петровська, І.Р. Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності

громадських організацій. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Львів. 2020. с. 137-138
9.Руденко, Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ.2020. 364 с.
10.Смульсон, М.Л.Психологічні механізми становлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі: монографія. Київ – Львів 2021. 320 с.
11.Суший, О.В.Українська нація: мистецтво творення – філософія руйнування. Кропивницький.2020. 354 с.
12.Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім "Всесвіт", 2020. – 480 с.
14.Траверсе, Т.М. Політичне мислення як механізм функціонування політичної ідентичності. Вісник Національного університету оборони України, 2020. 3(56), 120–126
15.Хазратова, Н.В., & Петровська, І.Р. Аналіз підходів до вивчення громадянської ідентичності особистості. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки, 2021.2(21), 53–61.
16.Яновська О. М. Політична ідентичність населення України / О. М. Яновська // Актуальные проблемы современных наук – 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_ APSN_2011/Politologia/10_87746.doc.htm.
17.Caughey D. . Public opinion in subnational politics. Warshaw The Journal of Politics,2023. 81(1), p.352-363.
18.Kropp, S. The Ambivalence of Federalism and Democracy: The Challenging Case of Authoritarianism – With Evidence from the Russian Case. In N. Behnke, J. Broschek & 2020..134P.
19. J. Sonnicksen (Eds.), Configurations, Dynamics and Mechanisms of Multilevel Governance. 2019., p. 213-229

Допоміжна література

1.Волкова Л. Огляд змін курікулуму середньої школи Великої Британії з позицій мультикультуралізму // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія Філологія. 2020. № 9 (77). С. 262–265.
2.Гнатюк В. Субнаціональні політичні режими в Україні на прикладі Закарпатської, Львівської і Чернівецької областей у 2010 р.: експертне (суб'єктивне) вимірювання. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії, 2019. 27(6), 63-70.
3.Журавльова, Л.П,Лучків, В.З. Глобалізаційні процеси, асертивність та емпатійна суб'єктність особистості. Психологія життєвого простору сучасної молоді. Матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції. Рівне,2021. с. 8-10
4.Зоська, Я.В., Кравченко, Н.Ю.,Стадник, А.Г.Моделі та типи організаційної культури в контексті сучасних соціальних трансформацій. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»,2022. 1(50), с.103–107
5.Кармазіна, М., Бевз, Т., Ротар. Регіональні політичні режими в Україні: підстави формування, специфіка функціонування, особливості трансформації. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2018. 360 с.
6.Климончук В. Національна ідентичність за умов глобалізації: дилеми та перспективи сучасної України // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2020. Випуск 33, с.108–114.
7.Кошелєва, О.Б. Міжнародний імідж України як інструмент культурної парадигми. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки», 2021.5, с.403–407.
8.Сладкий Д. Національна ідентичність як фактор національної та міжнародної безпеки //[Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www URL: http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=83&c=2035.
9.Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Ідентичність та її мовний компонент у не одномовному суспільстві: українські реалії. [Е-ресурс]: http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/ www/mova_i_suspilstvo/02_2021/14_Radevych.pdf
10.Сміт Е.Д. Національна ідентичність[електронний ресурс]: http://litopys.org.ua/smith/smi02.htm

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL : www.kmu.gov.ua
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : www.rada.gov.ua
3. Офіційний сайт Президента України. URL :www.president.gov.ua
4. Офіційний сайт Уряду України. URL : www.mon.gov.ua
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайтURL : http://www.nbuv.gov.ua/
6. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт. URL : http://odnb.odessa.ua/.
7. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL : https://library.pdpu.edu.ua/
8. Науковий журнал «Politicus» офіційний сайт. URL : https://library.pdpu.edu.ua/

1.